

РИНОК ПРАЦІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Повномасштабне вторгнення суттєво вплинуло на економіку України загалом та на ринок праці зокрема. Тенденції та особливості вітчизняного ринку праці на сучасному етапі є важливими, оскільки визначають економічну політику, стратегії розвитку бізнесу та напрями розвитку людського капіталу. Саме вони і стали метою нашого дослідження.

Українському ринку праці на сучасному етапі притаманні такі особливості: суттєве скорочення чисельності та якості робочої сили, перекваліфікація працівників (зайнятість жінок у чоловічих професіях), працевлаштування ветеранів, підвищення рівня дистанційної зайнятості тощо. Розгляньмо детальніше ключові особливості.

Станом на 2024 рік чисельність працездатного населення, порівняно з 2021, скоротилася на 40 % [7]. Частина населення працездатного віку долучилася до Збройних Сил України. Водночас, за даними ООН станом на 3 жовтня 2025 року за межами України перебувало 5,8 млн громадян [2, с. 21]. Статеві-вікова структура українських біженців, які перебувають у сусідніх країнах, що є членами ЄС, демонструє, що близько 50 % – це діти від 0 до 19 років, а жінки становлять 85 % серед дорослого населення. Загалом, частка жінок та дітей у структурі українських біженців у сусідніх країнах, що є членами ЄС, станом на травень 2023 року була найвищою у Польщі – 87 %, на другому місці – Угорщина (84 %), на третьому – Молдова та Словаччина (по 83 %) [1]. Все це призвело до скорочення чисельності працівників на ринку праці в Україні.

Окрім кількісних змін, ми можемо бачити також і якісні зміни, проявом яких є втрата кваліфікованих працівників у зв'язку з вимушеною міграцією. Високоосвіченість українських мігрантів підтверджують дані служб зайнятості країн, де перебувають українці. Так, серед зареєстрованих у країні перебування українців у 2022 році, частка осіб з вищою освітою становила: у Німеччині – 78 %, у Великій Британії – 79 %, в Ірландії – 68 %, у Швейцарії – 64 %, в Іспанії – 62 %; у Бельгії – 52 % [1].

Водночас, на вітчизняному ринку праці станом на липень 2025 року рівень безробіття сягнув найнижчого показника з початку повномасштабного вторгнення – 11,2 % (рис. 1) Це демонструє, що поступово ринок праці адаптується до сучасних умов.

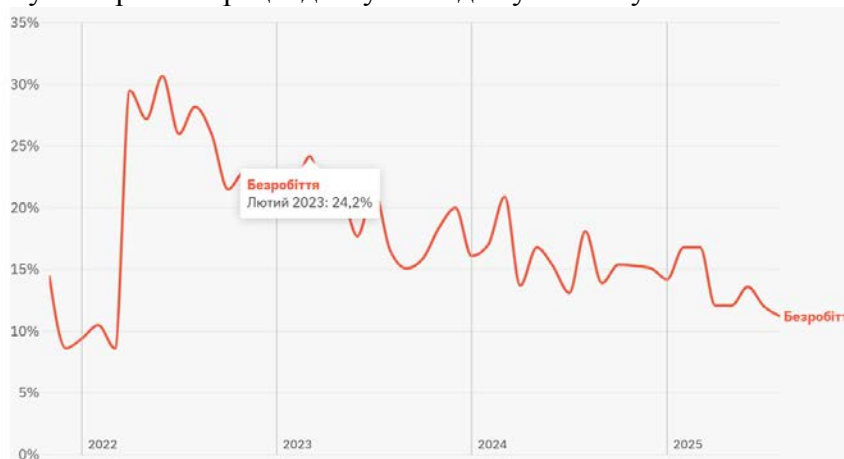

Рис. 1. Рівень безробіття у жовтні 2021 – липні 2025 рр., % [3]

Одна з ключових причин безробіття – недостатня кваліфікація працівників. Дана проблема постала дуже гостро минулого року (рис. 2). Цього року ситуація стабілізувалася, хоча залишається напруженою. Хоча в перші дев'ять місяців 2025 року пропозиція робочої сили зростала швидше, ніж попит, проте брак працівників зберігався [2, с. 20].

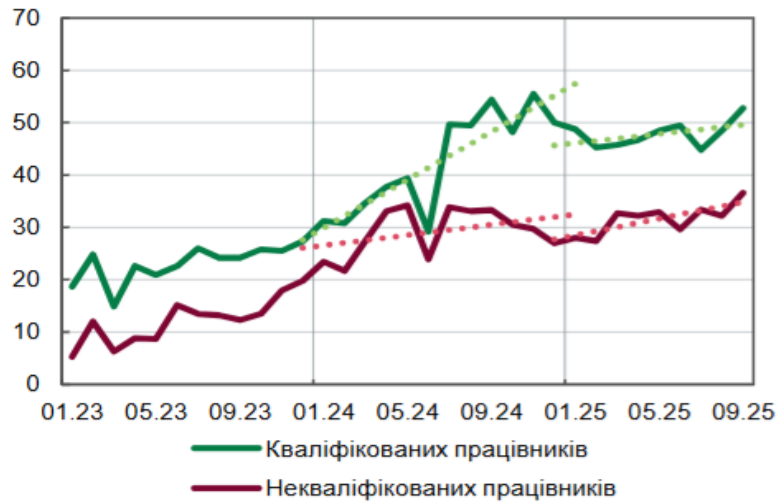

Рис. 2. Індеси складності пошуку кваліфікованих і некваліфікованих працівників, в.п. (пунктирна лінія – лінійний тренд відповідного року) [2, с. 20].

Труднощі з пошуком кваліфікованих працівників спричиняють підвищення зарплат у різних сферах діяльності та зростання рівня автоматизації. Так, у сфері торгівлі популяризується самообслуговування, у сфері транспорту – моніторинг і створення маршрутів без участі людини, використання ШІ.

За результатами опитування економічно активного населення, проведеного Info Sapiens у травні 2024 року, 48% українців змінили професію після лютого 2022 року. Найчастіше це представники робітничих спеціальностей, які швидше можуть опанувати нову справу. Водночас «білі комірці» також активно перекваліфікуються, переходячи, зокрема, у сфери економіки, права, освіти чи ІТ [5]. 56% підприємців також змінили професію після початку повномасштабного вторгнення. Підприємці з робітничих спеціальностей найчастіше переходили до харчової сфери (кухарі, кондитери, бармени), будівництва, водійських та інших технічних професій, а «білі комірці» обирали фінансову та економічну сферу, юриспруденцію, інженерію, освіту [5].

Працевлаштування внутрішньо переміщених осіб (ВПО), ветеранів та осіб з інвалідністю є також викликом для ринку праці України. З цією метою було розроблено спеціальні програми:

- проєкт «єРобота» – зроблений для ініціювання бізнесу і створення нових робочих місць. За два роки цього проєкту майже 19,6 тис. підприємців отримали гранти на загальну суму 9,3 млрд грн, що дало змогу створити 55 тис. робочих місць;

- програма компенсації за надання робочих місць особам ВПО та особам 1 і 2 груп інвалідності;

- програма «Власна справа» дозволяє підприємцям, віком 18-25 років, які відповідають певним критеріям, безкоштовно отримати грант на оплату або компенсацію за необхідні для розвитку бізнесу освітні послуги – міжнародні курси, освітні онлайн платформи (Coursera, Udemu, edX та ін.), професійні школи, центри підвищення кваліфікації, курси перекваліфікації, авторські курси експертів у відповідній сфері ведення бізнесу тощо [6];

- ваучери на навчання і перекваліфікацію – державна допомога для здобуття нової професії або підвищення кваліфікації. Документ покриває вартість навчання в межах 30 280 грн (станом на 2024 рік); різницю сплачує особа або роботодавець. Отримати ваучер можуть певні категорії громадян, зокрема ВПО, особи старше 45 років, ветерани, особи з інвалідністю тощ;

- грант на власну справу – для безробітного населення, яке планує відкрити ФОП.

Зараз набирає обертів практика працевлаштування на роботу жінок на умовно чоловічі професії. Більше 10 тисяч підприємств планують виконати цей найм до кінця 2025 року. Найбільше таких підприємств у Київській і Львівських областях. Найпопулярніші «чоловічі

сфери» професій, на які перекваліфікують жінок, – машинобудування, будівництво, логістика, енергетика, перевезення.

Наразі в Україні є високий попит на кваліфікованих психологів і психотерапевтів. Також відкрилося багато центрів психологічної допомоги, які працюють онлайн цілодобово. Найпопулярнішою спеціальністю за вступом в Україні у 2024 році склала «Психологія» (близько 50 тисяч абітурієнтів подали заяв).

Підсумовуючи, зазначимо, що ринок праці в Україні продемонстрував стійкість і швидку адаптацію. Наразі основним пріоритетом є подолання структурного кадрового дефіциту шляхом перекваліфікації працівників та працевлаштування вразливих груп населення.

Список використаних джерел:

1. Sedliar, D., Sedliar, M. (2025). Research on the economic prospects of forming the Ukrainian ethnic network. *Technology Audit and Production Reserves*, 1(4 (81)), 51-60. <https://doi.org/10.15587/2706-5448.2025.323297>

2. Інфляційний звіт за жовтень 2025 року. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2025-Q4.pdf?v=14

3. Оцінений рівень безробіття станом на липень 2025 року. URL: <https://skilky-skilky.info/u-lupni-2025-riven-bezrobittia-vpav-do-rekordno-nyzko-ho-rivnia-11-2/>

4. Працевлаштування жінок зі статусом ВПО: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3847607-majze-80-zinok-zi-statusom-vpo-aktivno-pracevlastovuutsa.html>

5. Ринок праці України під час війни: перекаваліфікація, бізнес та дистанційна робота. URL: <https://www.sapiens.com.ua/ua/socpol-research-single-page?id=358>

6. Розпочинається набір молодих підприємців на навчання «Власна справа: простір для розвитку». URL: [https://me.gov.ua/News/Detail/aac62102-4b8c-4eb5-b70c-655512ff19e8?lang=uk-](https://me.gov.ua/News/Detail/aac62102-4b8c-4eb5-b70c-655512ff19e8?lang=uk-UA&title=RozpochinatsiaNabirMolodikhPidprimtsivNaNavchanniavlasnaSprava-ProstirDliaRozvitku)

[UA&title=RozpochinatsiaNabirMolodikhPidprimtsivNaNavchanniavlasnaSprava-ProstirDliaRozvitku](https://me.gov.ua/News/Detail/aac62102-4b8c-4eb5-b70c-655512ff19e8?lang=uk-UA&title=RozpochinatsiaNabirMolodikhPidprimtsivNaNavchanniavlasnaSprava-ProstirDliaRozvitku)

7. Чисельність працездатного населення в Україні скоротилася на 40%: з чим це пов'язано. URL: <https://delo.ua/roboata/ciselnist-pracezdatnogo-naselennya-v-ukrayini-skorotilasyna-40-z-cim-ce-povyazano-433367/>

Sakovets Y.

National university of Kyiv-Mohyla academy
Bachelor's Program in Finance, Banking, Insurance, and the Stock Market, 2 year student

FOREIGN AID AND POST-WAR DEVELOPMENT: THE SOUTH KOREAN EXPERIENCE AND LESSONS FOR UKRAINE

Ukraine faces numerous challenges today, including the destruction of infrastructure, loss of human capital, reduced production capacity, and severe macroeconomic instability. One way to mitigate its impact during post-war recovery is through foreign aid. It is a critical instrument for maintaining macroeconomic stability and supporting future recovery. A great historical example is South Korea after the Korean War. For 50 years (1960-2010), South Korea's GDP per capita at constant prices (i.e. excluding inflation) at Purchasing Power Parity (PPP) increased 25-fold. [8] Its transition from one of the poorest countries in the world to a highly industrialized economy was influenced by the aid received during the early post-war years. This paper examines the impact of foreign aid on South Korea's post-war development and identifies practical lessons that can inform Ukraine's reconstruction strategy.

During the 3-year Korean War (1950–1953) and thereafter until 1959, Korea received a massive amount of official aid, estimated at U.S. \$3 billion in grants for emergency relief and